

Eduard Eyselt:

PŘÍZPUSOBENÍ PROTEKTORÁTNÍHO TRESTNÍHO PRÁVA PRÁVU ŘÍŠSKÉMU.

(Vládní nařízení ze dne 16. dubna 1942, č. 143 Sb.)

Každá doba se vyznačuje určitými zevními poměry, z nichž nejvýznamnější jsou poměry mezinárodní, vnitropolitické, sociální a hospodářské. Změna některých těchto poměrů se pravidelně odráží — a to buď větší nebo menší měrou — i v poměrech ostatních. Důsledkem změny některých těchto poměrů bývá vždy nutnost nové úpravy právních poměrů touto změnou dotčených. To platí ve zvýšené míře v oboru trestního práva, jehož charakter vyžaduje, aby jeho praktické použití bylo v souladu s poměry, v nichž má být užito. Je věcí kriminální politiky přizpůsobovati trestní předpisy (vydáváním předpisů nových nebo změnou předpisů dosavadních) tak, aby vyhovovaly jak stávajícím poměrům, tak převládajícím názorům o tom, které činy nutno trestati a jakými tresty je stíhati.

Nemůže proto překvapiti, přinášejí-li nové předpisy změny, znamenající svým dosahem opuštění dosavadní linie kriminální politiky (resp. jejího dosavadního vývoje podmíněného jinými veřejnými poměry), pokud jde o výši a intenzitu trestních sankcí. Nelze přehlédnouti, že zcela jiná je situace v době míru než v době války, kdy je třeba vyšší ukázněnosti jednotlivců vůči celku a kdy je proto třeba intenzivnější ochrany jednotlivců a vůbec všech dosud chráněných právních statků, jakož i ochrany dalších právních statků proti asociálním živlům; je též třeba nejen účelnou prevencí, ale i náležitou a účinnou represí docílití žádoucího stavu.

Vládní nařízení ze dne 16. dubna 1942, č. 143 Sb., jímž se protektorátní trestní právo přizpůsobuje právu říšskému, sleduje zřejmě zostření dosavadní praxe při ukládání trestů, která vzhledem k nynějším mimořádným poměrům je mírná. Tato praxe trestních soudů, která v dřívějších dobách vzhledem k tehdejším poměrům mohla snad býti pokládána za postačující, a která i v nynější době zřejmě v důsledku setrvačnosti zůstala téměř na nezměněné výši, nemůže v plné míře plnití úkol, vznesený na trestní soudnictví v době nynější. Nápadně tento rozdíl vynikal u srovnání praxe protektorátních trestních soudů a praxe německých trestních soudů, činných na území Protektorátu. Je pak samozřejmým požadavkem, aby se při vykonávání trestní pravomoci na témže území vycházelo ze stejných názorů o účelu a prostředcích potírání zločinnosti.

V dalším jsou komentována ustanovení jednotlivých paragrafů tohoto vládního nařízení. Při sestavení výkladu byl vzat zřetel k prováděcímu výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 29. dubna 1942, č. 22.595/42-16. Z důvodu úplnosti a usnadnění orientace jsou otištěna jednotlivá ustanovení tohoto vládního nařízení (malým písmem vždy v čele výkladu).

K čl. I.

Právo zmírniti a přeměnití trest.

(¹) Při vyměřování trestu pro čin spáchaný po nabytí účinnosti tohoto nařízení

a) nesmí soud, je-li čin ohrožen trestem smrti, užiti ustanovení § 1 zákona ze dne 3. května 1934, č. 91 Sb., o ukládání trestu smrti a o doživotních trestech a, je-li čin ohrožen doživotním trestem na svobodě, ustanovení § 338, odst. 2 trestního řádu.

b) smí soud, je-li čin ohrožen dočasným trestem na svobodě nebo trestem peněžitým, užití ustanovení §§ 54, 55, 260 až 262, 266 trestního zákona a § 338, odst. 2 a 3 trestního řádu jen za té další podmínky, že obviněný nebyl dosud soudně trestán. Přitom se pokládá za soudně trestaného i podmíněně odsouzený, který spáchal čin nebo alespoň některý z činů, pro něž se ukládá trest, před uplynutím zkušební doby, dokud soud pravoplatně nevysloví, že se osvědčil.

(2) Kromě toho nesmí soud, užije-li přípustně ustanovení o právu zmírniti a přeměnití trest uvedených v odstavci 1, písm. b), snížit trest pod polovinu nejnižší výměry zákonné trestní sazby.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 platí i tehdy, ukládá-li se trest za několik činů, z nichž alespoň jeden byl spáchán po nabytí účinnosti tohoto nařízení, nebo za činnost, v které bylo pokračováno nebo jež trvala i po nabytí účinnosti tohoto nařízení.

I. Toto ustanovení se týká použití dosavadních ustanovení, umožňujících soudci mimořádně zmírniti nebo přeměnití trest.

Jde jednak o právo trest m i m o r ř á d n ě z m í r n i t i (§ 1 zák. č. 91/34 Sb., § 338 tr. ř. a §§ 54 a 266 tr. z.), jednak o právo trest z a m ě n i t i (§§ 55, 260 až 262 tr. z.).

Ustanovením čl. I vl. nař. č. 143/42 Sb. není však dotčeno ustanovení čl. I, odst. 2 vl. nař. č. 306/39 Sb., umožňující vyměřiti trest pod zákonnou sazbu, kde tedy jde též o právo zmírňovací.

Podle čl. I, odst. 1 a 2 je použití těchto soudcovských práv v některých případech vůbec vyloučeno (A), v ostatních pak omezeno (B).

A. Jejich použití je v ů b e c v y l o u č e n o,

a) jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest smrti (nelze použití § 1 zák. č. 91/34 Sb.), nebo

b) jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest doživotní ztráty svobody (nelze použití § 338, odst. 2 tr. ř.), nebo

c) je-li vinník, jemuž se trest ukládá, osobou soudně již trestanou.

V případě ad c) je nerozhodné, o jaký trestný čin jde. V případech ad a), b) je zase nerozhodná ta okolnost, zda vinník, jemuž se trest ukládá, byl dříve již soudně trestán či nikoliv.

Vládní nařízení č. 143/42 Sb. vymezuje pojem osoby »s o u d n ě t r e s t a n ě« speciálním způsobem. Netřeba podotýkati, že stanovení rozsahu tohoto pojmu se pne pouze na ustanovení tohoto vládního nařízení a že ho nelze použiti tam, kde se v jiných předpisech mluví o osobě soudně zachovalé nebo již trestané.

Podle vl. nař. č. 143/42 Sb. je o s o b o u s o u d n ě t r e s t a n o u t e n,

1. jemuž byl předchozí trest uložen n e p o d m í n ě n ě, nebo

2. jemuž byl předchozí trest uložen sice podmíněně, bylo-li však pak pravoplatně vysloveno, že odsouzený se n e o s v ě d ě l, nebo

3. jemuž byl předchozí trest uložen podmíněně, nebylo-li ještě pravoplatně rozhodnuto, že se odsouzený osvědčil, ovšem za dalšího předpokladu, že s p á c h a l čin nebo alespoň některý z činů, pro nějž se mu má trest uložit, v e z k u š e b n í d o b ě.

Negativně lze pojem »osoby soudně již trestané« vymeziti takto:

Z a s o u d n ě t r e s t a n o u s e n e p o k l á d á o s o b a,

1. která byla dříve odsouzena nepodmíněně (nebo při podmíněném odsouzení se neosvědčila), jestliže odsouzení bylo v době, kdy se trest ukládá (nerozhodna je tudíž doba spáchaného činu), již z a h l a z e n o (buď dle zákona nebo milostí). Podle mého názoru rovná se zde zákonnému zahlazení odsouzení případ, kdy u souzeného jsou ohledně předchozího odsouzení splněny předpoklady § 7 zák. č. 111/28 Sb., nebo

2. jež byla dříve odsouzena pouze podmíněně, bylo-li již v době, kdy se trest ukládá, soudem pravoplatně vysloveno, že se o s v ě d ě l i a, nebo

3. jež byla dříve odsouzena pouze podmíněně, nebylo-li v době, kdy se trest ukládá, soudem ještě pravoplatně rozhodnuto, že se osvědčila, ovšem za dalšího předpokladu, že čin nebo některý z činů, pro nějž se jí má trest uložit, nebyl spáchan ve zkušební době.

B. O m e z e n o je použití mimořádného zmírňovacího práva a zaměňovacího práva za těchto předpokladů:

1. jde-li o j i n ý trestný čin, než na který je uložen trest smrti nebo doživotní trest na svobodě (v těchto případech je použití zmíněných práv vůbec vyloučeno) a

2. nebyla-li osoba, již se trest ukládá, již soudně trestána (nejde-li tudíž o osobu již soudně trestanou nebo kterou nutno ve smyslu tohoto vládního nařízení za takovou pokládati — viz výše sub A.).

Netřeba zvláště zdůrazňovati, že použití zmírňovacího a zaměňovacího práva lze pouze za všeobecného předpokladu, že jsou splněny všechny podmínky, které zákon stanoví pro jejich použití.

Omezenost použití těchto práv spočívá v tom, že je lze použítí jen v té míře, že trest nesmí býtí za jejich použití vyměřen níže, než kolik činí polovina nejnížší hranice použité zákonné trestní sazby (na př. bylo-li použito sazby těžkého žaláře od jednoho do pěti let, jest nejnížší možná výměra trestu půl roku).

II. Ustanovení čl. I, odst. 1, 2 se vztahuje pouze na činy spáchané p o n a b y t í ú č i n n o s t i tohoto vládního nařízení.

V praxi se však vyskytnou případy (jichž bude zpočátku mnoho), kdy odsouzení nastane pro konkurující delikty, z nichž některý byl spáchan před účinností tohoto vládního nařízení, ostatní po jeho účinnosti, nebo obráceně.

Tato otázka je však upravena ustanovením čl. I, odst. 3 a to tím způsobem, že ustanovení odstavců 1 a 2 o vyloučení, resp. omezení použití zmírňovacího a zaměňovacího práva má platnost, jakmile j e d e n z trestných činů, pro nějž se trest ukládá, byl spáchan po účinnosti vládního nařízení, o nějž jde, bez ohledu, zda tento čin je oproti ostatním trestnějším nebo méně trestným.

Podle mého názoru by byla vhodnější nejspíše taková úprava této otázky, podle níž by rozhodovala doba spáchaní nejtěžšího z trestných činů, pro nějž se trest ukládá, tedy toho činu, jež ohrožující trestní sazby se použije za základ při výměře trestu, neboť při absorpční zásadě modifikované způsobem vytčeným v §§ 34, 35, odst. 1 a § 267, odst. 1 tr. z. se k ostatním deliktům přihlíží pouze jako ke všeobecné okolnosti přitěžující, takže tyto trestné činy působí na výměru trestu pouze nepřímo. Ovšem pro případ, že nejtěžší z konkurujících trestných činů byl spáchan před účinností vládního nařízení (takže by bylo lze použití zmírňovacího a zaměňovacího práva), by pak bylo nutno toto právo omeziti tak, že by nebylo lze vyměřiti trest pod nejnížší hranici trestní sazby, kterou je ohrožen nejtěžší z trestných činů spáchaných po účinnosti tohoto vládního nařízení.

Vezměme praktický příklad: Pachatel A, již trestaný spáchal ve společnosti s pachatelem B zločin krádeže trestný podle druhé sazby § 178 tr. z. a to před účinností tohoto vládního nařízení a sám se pak ještě dopustil třeba den před účinností tohoto vládního nařízení zločinu těžkého ublížení na těle podle § 153 tr. z., trestného podle první sazby § 154 tr. z. Ač spáchal dva těžké zločiny, bude lze při výměře trestu použítí ustanovení §§ 54 a 55 tr. z. (ovšem za předpokladu, že zde jsou pro to podmínky). Naproti tomu pachatel B dopustil se kromě téhož zločinu krádeže ještě přestupku podle § 431 tr. z. a to těsně po účinnosti tohoto vládního nařízení. Byl-li pachatel B před tím

již soudně trestán, nebude lze použití §§ 54 a 55 tr. z. vůbec, nebyl-li před tím soudně trestán, bude jich lze sice použít, avšak v omezené míře. Ačkoliv se trest oběma pachatelům vyměřuje podle téže trestní sazby, je postavení pachatele A, pokud jde o předpoklady pro výměru trestu, zřejmě příznivější než postavení pachatele B, ač by tomu vzhledem k rozsahu viny obou mělo být naopak. Tam, kde jde o současné odsouzení obou, může soud sám — pokud možno — vyměřiti tresty tak, aby buď nedošlo k nesrovnalosti nebo aby alespoň nesrovnalost nebyla do očí bijící. Jinak tomu však bude v jiných případech (souzených zvláště), kde pak dojde k výsledkům, které při vzájemném srovnání budou odporovati právnímu citu (resp. požadavku poměrné spravedlnosti).

III. Pokud jde o delikty pokračovací a trvající, platí též ustanovení čl. I, odst. 1 a 2, jakmile trestní činnost trvala nebo se opakovala po nabytí účinnosti tohoto vládního nařízení.

IV. Ustanovení čl. I se vztahuje i na ukládání trestů za činy spáchané ve věku mladistvém.

Vzhledem k tomu je i u mladistvých vyloučeno použití mimořádného zmírňovacího a zaměňovacího práva, a to

1. u mladistvých provinilců, kteří již byli soudně trestáni, a dále

2. u všech mladistvých provinilců (bez ohledu, zda jde o osoby soudně dosud netrestané či trestané), jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest smrti nebo doživotní ztráty svobody. U mladistvých sice na místo těchto trestů nastupují podle § 8, odst. 4 zák. č. 48/31 Sb. dočasné tresty na svobodě, ale ohledně nich v příčině použití článku I tohoto vládního nařízení platí totéž, co o trestu smrti a doživotní ztrátě svobody. Dopustí-li se tedy mladistvý, který je soudně zachovalý na př. provinění vraždy trestné podle § 136 tr. z., nutno mu vyměřiti trest (bez použití zmírňovacího a zaměňovacího práva) v sazbě mezi jedním až deseti roky (byl-li v době činu mladší než 16 let) neb mezi dvěma až patnácti roky (byl-li starší než 16 let), a to i když by zde jinak byly podmínky pro použití zmírňovacího nebo zaměňovacího práva.

U mladistvých provinilců dosud soudně netrestaných, kdy tedy lze — ovšem kromě případů ad 2. — použití zmírňovacího a zaměňovacího práva v omezené míře, je základní trestní sazbou, pod polovinu jejíž nejmenší výměry nesmí být trest snížen, sazba snižená již podle § 8, odst. 3 zák. č. 48/31 Sb.

K čl. II.

Podmíněné odsouzení a podmíněné udělení milosti.

§ 1. (1) Při odsouzení pro čin spáchaný po nabytí účinnosti tohoto nařízení ve věku více než osmnácti let nesmí být povolen podmíněný odklad výkonu trestu podle zákona ze dne 17. října 1919, č. 562 Sb., o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění z trestu.

(2) Totéž platí, ukládá-li se trest za několik činů, z nichž alespoň jeden byl spáchaný po nabytí účinnosti tohoto nařízení ve věku více než osmnácti let, nebo pro činnost, v níž bylo pokračováno nebo která trvala i po nabytí účinnosti tohoto nařízení ve věku více než osmnácti let, anebo jestliže se trestní řízení pro čin, jehož se mladistvý dopustil po nabytí účinnosti tohoto nařízení, zavede teprve po osmnáctém roce jeho věku.

§ 2. (1) Žádosti o podmíněné prominutí trestu milostí se projednávají podle ustanovení § 411 trestního řádu.

(2) Má-li však soud první stolice, hledě k okolnostem zvláštního zřetele hodným, jednomyslně za vhodné, aby bylo uvažováno, nemá-li být trest milostí podmíněně prominut, třeba o to nebylo žádáno, a souhlasí-li prokurátor s tímto názorem, má soud po

právní moci rozsudku před zavedením výkonu trestu podati o tom dobré zdání nadřízenému vrchnímu soudu. K tomuto postupu může dáti podnět každý soudce, který se účastnil vydání rozsudku v první stolici, jakož i prokurátor.

(³) Vrchní soud se po slyšení vrchního prokurátora usnese, zda dobré zdání má být vráceno, či s doporučením předloženo ministru spravedlnosti. Rozhodl-li nejvyšší soud ve věci samé (§ 288, odst. 2, č. 3 a § 350, odst. 1 tr. ř.), předloží vrchní soud doporučující dobré zdání nejprve nejvyššímu soudu, který se má po slyšení generálního prokurátora rovněž usnésti a postupovati dále stejným způsobem.

K § 1.

Tento paragraf stanoví případy, kdy nelze povolití podmíněný odklad výkonu trestu. Základní myšlenka jest, že nadále nesmí být dána možnost povolití podmíněný odklad výkonu trestu pro činy spáchané ve věku přes 18 let a po nabytí účinnosti tohoto vládního nařízení. Naproti tomu v zásadě má být povolení podmíněného odkladu výkonu trestu i nadále umožněno u mladistvých provinilců.

Vzhledem k tomu, že se mohou vyskytnouti případy, kdy bude ukládán trest jednak pro činy spáchané před účinností tohoto vládního nařízení, jednak po jeho účinnosti, dále že může být současně ukládán trest pro trestné činy spáchané jednak ve věku pod 18 let, jednak ve věku přes 18 let a jednak že pro trestný čin spáchaný ve věku pod 18 let bylo zavedeno trestní řízení až po dosažení tohoto věku, bylo nutno vymeziti, kdy lze a kdy nelze povolití podmíněný odklad výkonu ukládaného trestu.

Blíže jest uvéstí:

Povoliti podmíněný odklad výkonu trestu jest nadále naprosto vyloučeno.

a) jde-li o trestný čin spáchaný po nabytí účinnosti tohoto vládního nařízení,

1. byl-li čin spáchán ve věku přes 18 let, nebo

2. byl-li čin spáchán sice ve věku pod 18 let, bylo-li však trestní řízení zavedeno pro tento čin až po dosažení věku 18 let,

b) jde-li o trestný čin spáchaný před účinností tohoto vládního nařízení,

1. spočívá-li trestný čin v činnosti, v níž bylo pokračováno nebo která trvala ještě i po nabytí účinnosti tohoto vládního nařízení ve věku buď přes 18 let nebo ve věku pod 18 let, v tomto posledním případě však pouze tehdy, bylo-li trestní řízení pro takový čin zavedeno až po dosažení věku 18 let, nebo

2. je-li pro tento čin současně ukládán trest i za jiný trestný čin, který byl spáchán po nabytí účinnosti tohoto vládního nařízení a ohledně něhož je povolení podmíněného odkladu výkonu trestu podle předpisů tohoto vládního nařízení vyloučeno.

Z tohoto negativního vymezení pak argumento a contrario vyplývá vymezení pozitivní. Povoliti podmíněný odklad výkonu trestu lze i nadále v těchto případech.

1. jde-li o trestné činy spáchané vesměs před nabytím účinnosti tohoto vládního nařízení a to bez ohledu na pachatelův věk v době činu. — Ovšem žádný z těchto činů nesmí být deliktem pokračovacím nebo trvajícím, při němž v trestné činnosti bylo pokračováno nebo při němž tato trvala i po nabytí účinnosti tohoto vládního nařízení za podmínek uvedených sub 1, výše ohledně pachatelova věku;

2. jde-li o trestné činy spáchané vesměs ve věku pod 18 let. V tomto případě je nerozhodno, zda některý z činů byl spáchán po nabytí účinnosti tohoto vládního nařízení. Ovšem byl-li některý z činů spáchán po této účinnosti, musí být splněn další

předpoklad, a to že trestní řízení pro takový trestný čin (spáchaný po nabytí účinnosti tohoto vládního nařízení) bylo zahájeno před dokonáním 18. rokem.

Tam, kde je povolení podmíněného odkladu výkonu trestu nadále možno z toho důvodu, že jde o čin spáchaný ve věku pod 18 let, použije se i nadále ustanovení zákona č. 562/19 Sb. s odchylkami stanovenými v § 7 zák. č. 48/31 Sb.

V těch případech, kde je povolení podmíněného odkladu výkonu trestu možno z jiného důvodu než uvedeného v předchozím odstavci, postupuje se nadále podle všech ustanovení zákona č. 562/19 Sb. dosavadním způsobem.

K § 2.

I. Kromě úzkého okruhu případů, kdy je i nadále podle § 1 možno povolití podmíněný odklad výkonu trestu podle zák. č. 562/19 Sb. (t. j. u činů spáchaných před účinností tohoto vládního nařízení — tyto případy budou postupně odpadati — a u činů spáchaných ve věku pod 18 let — v tomto případě ještě s dalším omezením), je instituce podmíněného odsouzení v dosavadní formě z protektorátního trestního práva plně odstraněna. Zákon č. 562/19 Sb. převzal instituci podmíněného odsouzení v modifikaci typu francouzského. Zkušenost ukázala, že instituce podmíněného odsouzení v této formě nebyla všude správně chápána a že jí bylo užíváno nad očekávanou míru, čímž hrozba trestem pozbyla značně na své účinnosti. Praxe při posuzování vhodnosti povolení podmíněného odkladu výkonu trestu brala v úvahu téměř výhradně pouze okolnosti mající vztah k osobě odsouzeného (slova »že odsouzený povede pořádný život« v § 1 zák. č. 562/19 Sb.) a nehleděla vůbec na veřejný zájem na výkonu trestu, spočívající ve splnění požadavku odplaty a ochrany lidské společnosti (ač i k tomu mělo být hleděno — to vyplývá nepřímě ze slov téhož paragrafu »že tudíž výkonu trestu není zapotřebí«). Vzhledem k této praxi bylo v některých zákonech z poslednějších let, podle nichž byla nutna plná účinnost trestní hrozby, podmíněné odsouzení u osob starších než 18 let buď úplně vyloučeno nebo připuštěno za podmínky, že výkonu trestu není třeba ve veřejném zájmu.

Ustanovení § 2, odst. 2 tohoto vládního nařízení zavádí možnost povolení podmíněného odkladu výkonu trestu nikoliv ve formě soudcovského podmíněného odložení výkonu trestu, nýbrž ve formě podmíněného odložení výkonu trestu uděleného u výkonu milosti. Při takové úpravě, kde rozhodování je svěřeno úřadům účastným na řízení o milosti, lze daleko více dbáti veřejných zájmů než podle systému dřívějšího, takže není obava, že by se výše zmíněný nedostatek praxe podle systému dřívějšího mohl znova vyskytnouti.

Nová úprava odpovídá úpravě práva říšskoněmeckého (§ 26 řádu o udílení milosti); přejala tudíž instituci podmíněného odsouzení podle systému práva severových. podle něhož se odkládá podmíněně pouze výkon trestu, kdežto odsouzení samo (tudíž zejména jeho následky) trvá i v případě, že odsouzený se osvědčil. Ovšem tento systém je v říšském právu modifikován v ten způsob, že o podmíněném odkladu výkonu trestu není rozhodováno výrokem soudu, nýbrž v cestě milosti, k níž dává podnět soud z úřední moci.

II. Podle odstavce 1 zůstává nedotčeno ustanovení § 411 tr. ř., takže dosavadní možnost získati podmíněný odklad výkonu trestu v cestě milosti na základě žádosti zůstává i nadále v dosavadním rozsahu.

K tomu podle nové úpravy (odst. 2, 3) přistupuje další možnost, a to získati podmíněný odklad výkonu trestu cestou milosti, a to a níž by o to se strany odsouzeného bylo žádáno.

Soud první stolice totiž může z úřední moci doporučiti, aby bylo uváženo, nemá-li býti trest milostí podmíněně prominut.

a) Doporučující návrh předpokládá:

1. podnět kteréhokoliv soudce, který se zúčastnil vydání rozsudku v první stolici, nebo prokurátora k tomu, aby bylo použito ustanovení čl. II, § 2, odst. 2 tohoto vládního nařízení. Z ustanovení o podnětu nutno dovoditi, že není povinností soudu první stolice, aby se při každém odsouzení usnášel,

zda má býti doporučující návrh podán či nikoliv. Je samozřejmé, že jakýkoliv nátlak na osoby oprávněné dáti podnět k postupu podle § 2, odst. 2, aby svého oprávnění v tomto směru použily, je nepřipustný. Proto je nejen bezúčelné, ale i nepřipustné obracet se na tyto osoby s ústními nebo písemnými žádostmi v tomto směru.

Žádosti o milost nemají odkladného účinku a proto ani zde není důvodu, aby výkon trestu byl odkládán proto, že osoby oprávněné dáti podnět k usnášení o doporučujícím návrhu dosud tohoto svého oprávnění nepoužily. Podle ustanovení § 2, odst. 2 má k usnášení dojíti po právní moci rozsudku před zavedením výkonu trestu. Proto je nutno, aby podnět k takovému usnášení byl dán časově tak, aby bylo lze se usnášeti v době právě zmíněné, aniž by se tím výkon trestu podstatně zdržoval. Proto soudce, který chce dáti podnět k usnášení o doporučujícím rozsudku, může tak učiniti již při poradě o rozsudku. V tomto případě se jeho podnět znamená v poradním protokole (§ 272 tr. ř.). Zůstane-li pak rozsudek v právní moci tak, jak bylo nalezeno soudem první stolice, lze se usnášeti ihned po právní moci rozsudku. Nebyl-li dán podnět při poradě o rozsudku, má soudce nebo prokurátor oprávněný k podnětu použití tohoto svého oprávnění co nejdříve po pravoplatnosti rozsudku.

Je věcí soudce, který se zúčastnil vynesení rozsudku v první stolici — zamýšlí-li ovšem dáti podnět k usnášení —, aby v případě podání opravných prostředků sám vedl příslušnou trestní věc v patrnosti, aby na základě pravoplatného rozsudku (který znamená oproti rozsudku první stolice třeba změnu buď v prospěch nebo neprospěch odsouzeného) mohl uvážiti, zda má dáti podnět k usnášení či nikoliv. Nepokládá-li soudce, který již dal podnět v případě změny rozsudku vyšší stolicí vzhledem k novému stavu případu svůj podnět za odůvodněný, může od něho upustiti. — Mám za to, že soudce, který dal podnět, nemůže býti tímto prohlášením vázán, zejména změní-li se okolnosti případu. Stejně tak podle mého názoru není soudce, který dal podnět k usnášení, při usnášení vázán vysloviti se kladně.

Dává-li se podnět mimo radu o rozsudku, stane se tak písemně u předsedy senátu. Právě tak soudce, který upouští od svého podnětu, oznámí tuto okolnost předsedovi písemně. Dává-li po pravoplatnosti rozsudku (v případě, že nebyl ještě dán dříve žádný podnět) podnět sám předseda senátu, nařídí prostě neveřejné sedění. Bylo by však vhodné, aby bylo u referátu nařizujícího toto sedění vyznačeno, že podnět k němu vyšel od předsedy senátu.

2. u s n e s e n í o doporučujícím návrhu. K usnášení může dojíti vždy teprve po pravoplatnosti rozsudku. Děje se tak v neveřejném sezení, k němuž se přibere prokurátor. O sezení se sepíše protokol, v němž se znamená mínění všech členů senátu i prokurátora.

K usnesení o doporučujícím návrhu je třeba j e d n o m y s l n o s t i a s o u h l a s u p r o k u r á t o r a. Nesouhlasí-li s doporučujícím návrhem jeden ze členů senátu nebo prokurátor, další řízení odpadá, neboť není splněn předpoklad pro jeho další provedení. Požadavek jednomyslnosti odpadá samo sebou u okresního soudu. Tam stačí kladné stanovisko nalézajícího soudce a souhlas prokurátora (souhlas zmocněnce státního zastupitelství nestačí).

b) Všeobecnou podmínkou doporučujícího návrhu je, že jsou zde okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jde tedy o jiné vymezení a to vzhledem k svému obsahu užší, než bylo vymezení předpokladu povolení podmíněného odkladu výkonu trestu podle zákona č. 562/19 Sb.,

kde stačilo, že okolnosti případu odůvodňovaly přesvědčení, že odsouzený povede řádný život a že proto výkonu trestu není třeba.

Nebylo by jistě na místě doporučení u osob, u nichž jsou splněny podmínky preventivních opatření podle vládního nařízení č. 89/42 Sb. nebo v případech, kde by bylo vyloučeno podmíněné odsouzení i podle § 2 zák. č. 562/19 Sb. vzhledem k délce uloženého trestu nebo k předchozím odsouzením, nebo dále v případech, kde podle předpisů vl. nař. č. 143/42 Sb. soud mohl uložit trest podmíněně podle zákona č. 562/19 Sb., avšak neučinil tak, nebo konečně v těch případech, kdy výkonu trestu je třeba ve veřejném zájmu.

c) Bylo-li usneseno podati doporučující dobrozdání, předloží soud (sborový) své dobrozdání nadřízenému vrchnímu soudu. Nalézací soudce u okresního soudu, na němž jediné záleží, zda hodlá učiniti doporučující návrh, předloží své dobrozdání (pokládá-li případ za zvláštního zřetele hodný) nadřízenému vrchnímu soudu nikoliv přímo, nýbrž prostřednictvím prokurátora. Souhlasí-li tento s doporučujícím návrhem okresního soudu, vyznačí tuto okolnost na dobrozdání a předloží je vrchnímu soudu. O tom podá zprávu okresnímu soudu, o jehož dobrozdání jde. Nesouhlasí-li však prokurátor, vrátí dobrozdání okresnímu soudu s prohlášením, že s doporučením nesouhlasí.

d) V dobrozdání nutno uvést sice stručným, ale vyčerpávajícím způsobem okolnosti zvláštního zřetele hodné, které vedly soud a prokurátora k podání doporučujícího návrhu. Dobrozdání má obsahovati též podmínku, pod kterou (podle mínění soudu a prokurátora) by měl býti trest prominut. Možno míti za to, že ohledně této podmínky je třeba též jednomyslnosti a souhlasu prokurátora. Ovšem tam, kde je vysloven souhlas s doporučením bez podmínky nebo s podmínkou pro odsouzeného mírnější, nutno spatřovati souhlas i s podmínkou přísnější.

Na př.: Okresní soud doporučuje udělení milosti prominutím výkonu trestu pod podmínkou, že odsouzený se nedopustí po dobu tří let od udělení milosti žádného trestného činu spáchaného z pohnutky nízké a nečestné. Prokurátor vysloví sice souhlas s doporučením milosti, avšak pod podmínkou, že odsouzený se nedopustí po dobu pěti let od udělení milosti vůbec žádného trestného činu. Ze stanoviska okresního soudu lze bezpečně usuzovati na jeho souhlas i s podmínkou vyslovenou prokurátorem, která je pro odsouzeného přísnější. Nebo jiný příklad: Při usnášení v neveřejném sezení všichni soudcové a prokurátor vysloví v zásadě souhlas s doporučením milosti, rozcházejí se však v otázce podmínky, pod jakou by tato milost měla býti udělena. Požadavek jednomyslnosti pak má ten důsledek, že za jednomyslně schválené lze počítati stanovisko odsouzenému nejméně příznivé, neboť u těch členů senátu, kteří navrhovali podmínku jinou (pro odsouzeného mírnější) jejich souhlas s podmínkou přísnější je již samozřejmým důsledkem jejich stanoviska pro odsouzeného příznivějšího. Rozdílnost mínění ohledně podmínky je pak patrna z protokolu o neveřejném sezení, kde se zaznamenávají mínění všech členů senátu a prokurátora.

e) Podle výnosu min. sprav. z 29. dubna 1942, č. 22.595/42-16 připojí se písemné návrhy, jimiž soudcové nebo prokurátor dávají podnět k usnášení o doporučujícím návrhu, protokol o neveřejném sezení, v němž se dále usnášení o návrhu, a dobrozdání soudu první stolice i vyšších stolic ke spisu o trestní věci a to v zalepené obálce, jež se nadepíše: »Řízení podle čl. II, § 2 vl. nař. č. 143/42 Sb.« Soudu vyšší stolice a ministerstvu spravedlnosti předkládají se spisy v trestní věci spolu s výše uvedenými, v zalepené obálce obsaženými písemnostmi stručnou zprávou asi tohoto znění: »Předkládají se spisy podle čl. II, § 2 vl. nař. č. 143/42 Sb. Dobrozdání je v obálce na č. 1...«.

f) Řízení u vrchního soudu a případně u nejvyššího soudu (§ 2, odst. 3) bylo přízpusobeno předpisu § 411 tr. ř., takže zde se postupuje stejně jako v případě řízení o milost zahájeného z podnětu žádosti. Zde jest zdůrazniti, že ani u vrchního soudu ani u nejvyššího soudu není třeba k doporučujícímu návrhu jednomyslnosti, nýbrž rozhoduje většina hlasů. Rovněž souhlas vrchního státního zástupce, resp. generálního prokurátora není podmínkou doporučujícího návrhu.

III. Ještě je nutno se zmíniti, jaký vliv má na řízení podle čl. II, § 2, odst. 2 podání žádosti za prominutí trestu. Jakmile je podána žádost za prominutí trestu milostí, zahájí se o ní pravidelné řízení podle § 411 tr. ř. a řízení podle čl. II, § 2, odst. 2, 3 vl. nař. č. 143/42 Sb. se stává nadbytečným a netřeba v něm pokračovati. Proto jakmile dojde taková žádost soudu, kde je řízení podle čl. II, § 2, odst. 2, 3 dosud v běhu, odpadne jeho další provádění. Dojde-li taková žádost soudu v době, kdy tento soud již své dobrozdání předložil vyšší stoličce, zašle ji soud ihned vyšší stoličce dodatkem ke svému dobrozdání. O dojití této žádosti k soudu vyšší stoličce platí právě uvedené zásady obdobně.

K čl. III.

Podmíněné propuštění z trestu.

(1) Rozhodnutí, která podle předpisů §§ 10 až 16 zákona č. 562/1919 Sb. bylo až dosud činiti komisím pro podmíněné propuštění z trestu, bude po nabytí účinnosti tohoto nařízení činiti vrchní prokurátor, v jehož obvodu se trest vykonává. Proti těmto rozhodnutím vrchního prokurátora není opravný prostředek přípustný.

(2) Ustanovení odstavce 1 se užije také na tresty uložené před nabytím účinnosti tohoto nařízení. O tom, jak se napadají usnesení komisí pro podmíněné propuštění z trestu, vydaná před nabytím účinnosti tohoto nařízení, a o tom, jak se rozhoduje o stížnostech proti takovým usnesením, platí dosavadní předpisy.

Ustanovení čl. III znamená změnu ohledně podmíněného propuštění a to pouze změnu formálního rázu. Materiální předpisy zůstávají nedotčeny.

Ona formální změna spočívá jednak ve změně orgánu povolného k rozhodování o podmíněném propuštění z trestu, jednak v tom, že proti jeho rozhodnutí nejsou přípustny opravné prostředky (stížnost). Tam, kde dosud rozhodovala komise pro podmíněné propuštění z trestu, bude nadále rozhodovati vrchní prokurátor, v jehož obvodu se vykonává trest, z kterého má býti povoleno podmíněné propuštění. Tudíž povolovati podmíněné propuštění z trestu a odvolávati je (naříditi výkon zbytku trestu) náleží nyní pouze vrchnímu prokurátorovi. Důvodem tohoto ustanovení je — právě tak, jak bylo uvedeno u podmíněného odsouzení — ta okolnost, aby bylo lze ve větší míře než dosud vyhověti požadavku odplaty a požadavku ochrany národního společenství. Nová úprava odpovídá příslušným říšskoněmeckým předpisům o podmíněném propuštění z trestu (§ 14 nařízení ze 13. srpna 1940 Ř. z. I. str. 1117).

V důsledku nové úpravy staly se bezpředmětnými ony předpisy zákona č. 562/19 Sb. a vládního nařízení č. 598/19 Sb., které

1. upravují působnost a složení komisí pro podmíněné odsouzení z trestu a otázky s tím související (§ 12 zák. č. 562/19 Sb. a §§ 13, 14 vl. nař. č. 598/19 Sb.),

2. byly důsledkem kolegiálního složení těchto komisí (§ 18, odst. 1 druhá a třetí věta, částečně § 20, a dále §§ 21 a 23 vl. nař. č. 598/19 Sb.),

3. se vztahují na podání stížnosti proti rozhodnutí komise (§ 13, odst. 1, 2 zák. č. 562/19 a § 30 vl. nař. č. 598/19 Sb.).

Veškeré úkony, které dosud prováděla komise pro podmíněné propuštění z trestu, resp. její členové a její kancelář, přísluší nyní konati vrchnímu prokurátorovi, resp. jeho kanceláři.

Jde zejména o tyto úkony:

1. vrchní prokurátor provádí šetření a jiné přípravné úkony, které podle vl. nař. č. 598/19 Sb. prováděla komise pro podmíněné propuštění z trestu, její předseda, zpravodaj neb členové. Jde-li o úkony, jež nutno provésti mimo sídlo vrchního prokurátora, provede je vrchní prokurátor pomocí prokurátora, v jehož obvodě se vykonává trest, o něž jde;

2. vrchní prokurátor vede podle § 17 vl. nař. č. 598/19 Sb. »Seznam o podmíněném propuštění«;

3. kanceláři vrchního prokurátora náleží sepisovati a odesílati zprávy o podmíněném propuštění z trestu a o odvolání podmíněného propuštění z trestu (§ 11 vl. nař. č. 198/22 Sb.).

Vrchnímu prokurátorovi nutno též podávati zprávy a návrhy, které byly dosud podávány ředitelem trestnice komisím pro podmíněné propuštění z trestu (§§ 15 a 28, odst. 2 vl. nař. č. 598/19 Sb.).

Novou úpravou se však nezměnilo nic na subjektech vedoucích seznamy podle § 27 nař. č. 598/19 Sb. a prováděcích úkony podle § 28 cit. nař. Tyto úkoly přísluší i nadále ředitelstvím trestních ústavů, jde-li o tresty vykonávané v trestních ústavech, a presidentům krajských soudů (§ 32 cit. nař. a § 2 vl. nař. č. 218/39 Sb.), jde-li o tresty vykonávané ve věznicích krajských soudů.

Nutno zvláště zdůrazniti, že novou úpravou není dotčeno podmíněné propuštění z trestu z a v ř e n í, jež je upraveno §§ 19, 21 a 51 zák. č. 48/31 Sb. Pouze v případě uvedeném v § 20, odst. 5 tohoto zákona nastupuje místo komise pro podmíněné propuštění z trestu vrchní prokurátor a platí nová úprava. Rozhoduje proto o podmíněném propuštění z trestu zavření i nadále dozorcí rada a v druhé stolici senát soudu mládeže.

Ježto v případě trestu zavření rozhodnutí o podmíněném propuštění je úzce spjato s rozhodnutími o ochranných a výchovných opatřeních, o nichž jest rozhodováno soudy, je jistě vhodné, že i rozhodnutí o podmíněném propuštění z trestu zavření zůstává i nadále v mezích možnosti soudcovského přezkoumání.

Podle ustanovení odst. 2 nutno použití nové úpravy na tresty uložené p ř e d nabytím účinnosti vl. nař. č. 143/42 Sb., pokud ovšem nebylo alespoň v prvé stolici o podmíněném propuštění z trestu již rozhodnuto. Jakmile se rozhodnutí komise (buď povolující podmíněné propuštění z trestu nebo je odvolávající) stalo před nabytím účinnosti tohoto vládního nařízení, platí předpisy zák. č. 562/19 Sb. a vl. nař. č. 598/19 Sb. Lze tudíž proti takovým rozhodnutím podati stížnost k ministerstvu spravedlnosti. Zrušila-li by však po nabytí účinnosti vl. nař. č. 143/42 Sb. druhá instance usnesení komise, nutno v takovém případě pak postupovati již podle nových předpisů.

K čl. IV.

Doplnění trestního řádu.

Trestní řád ze dne 23. května 1873, č. 119 ř. z. se doplňuje takto:

1. Za § 34 a se vkládají §§ 34 b až d tohoto znění:

»§ 34 b. Od stíhání činu veřejnou žalobou může býti upuštěno, jestliže trest nebo zabezpečovací opatření (§ 34 a, odst. 2), k němuž stíhání může vésti, nemají významu vedle trestu nebo zabezpečovacího opatření, jež obviněnému byly pro jiný čin již pravoplatně uloženy nebo které, jak lze očekávati, jej pro jiný čin postihnou.

§ 34 c. Jestliže útisk nebo vydírání byly spáchány pohrůzkou, že bude vyjeven trestný čin, může býti od stíhání činu, jehož vyjevením bylo hroženo, veřejnou žalobou upuštěno, není-li stíhání nezbytně třeba k odplatě a k ochraně národního společenství.

§ 34 d. Jde-li o čin přikázaný k souzení okresním soudům, budiž od jeho stíhání veřejnou žalobou upuštěno, jestliže vina pachatelova je nepatrná a následky činu jsou bezvýznamné, ačli není veřejného zájmu, aby bylo vyvoláno soudní rozhodnutí.«

2. Do § 48 se vkládá jako poslední odstavec ustanovení tohoto znění:

»Právo podati místo státního zástupce veřejnou žalobu soukromému účastníku nepřísluší, bylo-li od stíhání upuštěno podle ustanovení §§ 34 a až 34 d.«

3. Druhá věta § 255, odst. 1 bude zníti:

»Určitý návrh, pokud jde o výměru trestu, smí učiniti jen veřejný žalobce.«

4. Za § 363 a se vkládá § 363 b tohoto znění:

»§ 363 b. Bylo-li od stíhání veřejnou žalobou upuštěno podle ustanovení § 34 b a nepominula-li ještě trestnost činu promlčením, může býti trestní řízení proti obviněnému na návrh veřejného žalobce bez podmínek a formálností obnovy zahájeno nebo v něm pokračováno, avšak jen za těchto podmínek:

1. jestliže v případě, že od stíhání bylo upuštěno se zřetelem k trestu nebo zabezpečovacímu opatření, jež obviněnému byly pro jiný čin již pravoplatně uloženy, z tohoto trestu nebo zabezpečovacího opatření sešlo;

2. jestliže v případě, že od stíhání bylo upuštěno se zřetelem k trestu nebo zabezpečovacímu opatření, jež obviněného pro jiný čin pravděpodobně postihnou, od právní moci rozhodnutí vydaného o tomto jiném činu ještě neuplynuly tři měsíce.«

5. Do § 449 se vkládá jako poslední věta ustanovení tohoto znění:

»Toto právo soukromému účastníku nepřísluší, bylo-li od stíhání činu upuštěno podle ustanovení §§ 34 a až 34 d.«

Trestní řád je vybudován na zásadě legality (§ 34 tr. ř., kde je vyslovena zásada povinného stíhání). Tato zásada byla již prolomena vládním nařízením č. 396/40 Sb., a to článkem I, jímž za § 34 tr. ř. byl vložen § 34 a) tr. ř., umožňující veřejnému žalobci v určitých, přesně vymezených případech upustiti od stíhání. Toto prolomení zásady legality bylo však nepatrného významu, neboť se vztahovalo na úzký okruh případů.

Ustanovení článku IV, č. 1 vl. nař. č. 143/42 Sb. znamená však již hluboký zásah porušující zásadu legality (oficiality) tím, že uvolňuje stíhací povinnost.

Kladnou stránkou této úpravy je, že odpadne agenda u soudů spojená se stíháním nepatrných nebo takových trestných činů, jichž souzení nemůže na konečném výsledku již nic změnit, a že tím uvolněné síly protektorátní justice bude lze věnovati k potírání skutečně nebezpečných a asociálních živlů, jichž stíhání nutno nyní věnovati zvýšenou péči. Nelze též přehlédnouti, že nová úprava má tu další kladnou stránku, že by totiž při odstranění podmíněného odkladu výkonu trestu a při vyloučení, resp. omezení zmírňovacího a zaměňovacího práva, tresty na přestupky menšího významu, jež by bylo nutno uložit v sazbě a nepodmíněně, byly příliš přísné v poměru k vině odsouzeného. Nutno uvážit, že trestní sazby byly stanoveny již se zřetelem k možnosti použití zmírňovacího a zaměňovacího práva a že proto byly stanoveny trestní sazby (zejména jejich spodní hranice) poměrně vysoké. Zejména v pozdějších vedlejších zákonech byly stanoveny sazby podstatně zvýšené, neboť bylo již přihlíženo k tomu, že mimořádné zmírňovací právo se časem vžilo tak, že jeho používání se stalo téměř pravidlem.

Nově zavedenými §§ 34 b) až d) jest v zásadě přejímána úprava podle práva říšskoněmeckého [§ 154, odst. 1, §§ 154 b) a 153, odst. 1 něm. tr. ř.]. Ustanovení § 154 a) něm. tr. ř. bylo již převzato ustanovením § 34 a) tr. ř.

Upustiti od stíhání může veřejný žalobce až do doby, než se soud odebere k usnášení o rozsudku (§ 259, odst. 2 tr. ř.). Upuštění od stíhání má za platnosti akusačního principu za následek zastavení trestního řízení a to bez rozdílu, v kterém stadiu řízení se tak stalo (§§ 90, 109, 227, 259, odst. 2 tr. ř.).

K č. 1.

Ustanovení §§ 34 b) až d) tr. ř. jsou zcela jasná a nepotřebují bližšího vysvětlení. Je věcí úřadů veřejné obžaloby, aby v každém konkrétním případě náležitě posoudily všechny okolnosti případu tkvící jednak v osobě pachatelově, jednak v druhu, pohnutce trestného činu a způsobu jeho provedení, zejména aby posoudily, zda veřejné poměry nevyžadují (vzhledem k povaze činu) potrestání pachatele. Nemá-li býti rušen smysl celého vl. nař. č. 143/42 Sb., nebude jistě na místě upouštěti od stíhání, bude-li se jednati o činy, jež mimořádné poměry činí zvláště trestuhodnými, na př. o činy proti předpisům k ochraně zdraví spotřebitelů nebo k ochraně zásobování lidu a pod.

Důsledkem ustanovení §§ 34 b) až d) tr. ř. jsou další ustanovení čl. IV (č. 2 až 5).

K č. 2 a 5.

Nemá-li býti mařen účel uvolnění stíhací povinnosti [§§ 34 b) až d) tr. ř.], je nutno zameziti, aby soukromý účastník nepřevzal stíhání tam, kde veřejný žalobce upustil od stíhání podle §§ 34 b) až d) tr. ř. Proto se mu v těchto případech odnímá právo subsidiárního stíhání jinak mu příslušející.

K č. 3.

Podle dosavadních předpisů nesměl veřejný žalobce při hlavním přelíčení činiti určitý návrh na výměru trestu. Ustanovení čl. IV, č. 3 tento zákaz odstraňuje. Toto ustanovení možno vítati, neboť návrh veřejného žalobce ohledně výměry trestu může podstatně přispěti k správnějšímu úsudku o trestuhodnosti činu. Toto ustanovení odpovídá předpisu § 12, odst. 1 nařízení ze 13. srpna 1940 Ř. z. I, str. 1117.

Toto oprávnění veřejného žalobce znamená, že může učiniti návrh nejen na výši (trvání) trestu hlavního, ale i na jeho druh a případně na uložení u r č i t ý c h (podle druhu a výše) vedlejších trestů.

K č. 4.

V případě upuštění od stíhání podle § 154, odst. 1 a § 154 a) něm. tr. ř. nastává podle německého práva (§ 154, odst. 3 až 5) t. zv. předběžné zastavení trestního řízení. Ač účel této instituce vyplývá nutně z příslušných ustanovení o upuštění od stíhání, nebyla tato instituce zavedena do protektorátního práva. Její zavedení přicházelo v úvahu již při zařazení § 34 a) tr. ř. Účelu této instituce bylo dosaženo ustanovením § 363 a) tr. ř., jež přejímá v zásadě ustanovení § 154, odst. 3 a 4 něm. tr. ř., neboť podle § 363 a) tr. ř. lze řízení zastavené z některého důvodu uvedeného v § 34 a) tr. ř. zahájit nebo znovu zahájit bez podmínek a formálnosti obnovy.

Stejně je tomu, bylo-li od stíhání upuštěno podle § 34 b) tr. ř., jehož nezbytným doprovodem musí býti ustanovení § 363 b) tr. ř.

Aby účel tohoto ustanovení byl splněn, je nutno, aby úřady veřejné obžaloby v případech, kdy bylo od stíhání upuštěno podle § 34 a), b) tr. ř. se zřetelem k trestu, který vinníka pravděpodobně postihne pro jiný čin, ihned po právní moci rozhodnutí vydaného o tomto jiném činu zkoumaly, zda uložený trest lze považovati za postačující. Jakýkoliv průtah mohl by účel ustanovení § 363 a), b) tr. ř. zmařiti, neboť možnost nového stíhání pro čin, od jehož stíhání bylo původně upuštěno, je časově omezena

[§ 363 a), čís. 2, § 363 b), č. 2 tr. ř.]. Shledá-li veřejný žalobce, že trest uložený pro jiný trestný čin, vzhledem k němuž bylo upuštěno od stíhání původního trestného činu, není postačující, navrhne bez průtahu zahájení trestního řízení nebo pokračování v něm pro čin, od jehož stíhání bylo původně upuštěno. Předpokladem pro postup podle § 363 a), b) tr. ř. je, aby veřejný žalobce znal co nejdříve rozhodnutí o trestném činu, jehož dostačující potrestání bylo předpokladem upuštění od stíhání, a proto je třeba, aby trestní řízení o tomto trestném činu vedl v patrnosti.

Je nezbytně nutno, aby veřejný žalobce, upustí-li od stíhání podle § 34 a) až d) tr. ř., ve svém prohlášení uvedl, podle kterého z těchto ustanovení od stíhání upouští. Toho je nezbytně třeba

1. jednak vzhledem k tomu, že v případech, kdy bylo upuštěno od stíhání podle §§ 34 a), b) tr. ř., je za určitých podmínek dána možnost navrhnouti bez podmínek a formálností obnovy zahájení trestního řízení nebo pokračování v něm pro čin, od jehož stíhání bylo zprvu upuštěno — §§ 363 a), b) tr. ř. [v případech upuštění od stíhání podle §§ 34 c), d) tr. ř. tato možnost není].

Ježto pak §§ 363 a), b) tr. ř. pod č. 1 stanoví jiné podmínky pro zahájení trestního řízení nebo pro pokračování v něm bez podmínek a formálností obnovy než pod č. 2, je nutno, aby veřejný žalobce, upouští-li od stíhání podle § 34 a), b) tr. ř. ve svém prohlášení uvedl, zda upouští od stíhání se zřetelem k trestu nebo zabezpečovacímu opatření pro jiný čin již pravoplatně uloženému (č. 1) nebo teprve očekávanému (č. 2);

2. jednak z toho důvodu, aby byl dán podklad pro otázku přípustnosti návrhu soukromého účastníka na potrestání nebo subsidiární žaloby; bylo-li totiž upuštěno od stíhání podle některého z ustanovení §§ 34 a) až d) tr. ř., nemá soukromý účastník toto právo.

K čl. V.

Podle tohoto ustanovení nabylo vládní nařízení č. 143/42 Sb. účinnosti osmým dnem po dni vyhlášení (25. duben 1942), tedy 3. května 1942, t. j. půlnocí z 2. května na 3. květen.

Tento časový mezník má značnou důležitost zejména vzhledem k tomu, že ustanovení čl. I, odst. 1 a 2 a čl. II se vztahují pouze na trestné činy spáchané po nabytí účinnosti tohoto vládního nařízení, tedy na činy spáchané po půlnoci z 2. května na 3. květen 1942. Proto tam, kde by mohla být pochybnost, zda čin byl spáchán před tímto momentem (na př. dne 2. května 1942 v 23 hod. 50 min.) nebo po něm (na př. dne 3. května 1942 v 0 hod. 5 min.), bude nutno mít tuto okolnost přesně zjištěnu. Čin byl spáchán, jakmile trestná činnost byla vykonána, tedy u deliktů výsledných teprve, jakmile nastal výsledek. Nerozhodná je tudíž doba počátku trestné činnosti.

Nedá-li se zjistiti, zda čin byl spáchán před nebo po půlnoci z 2. května na 3. května 1942, jest vzhledem k tomu, že jde o okolnost skutkovou, podle zásady »in dubio pro reo« mítí za to, že čin byl spáchán před touto dobou. Zmíněné zásady by ovšem nebylo lze použítí v případě, kde by jednotlivé fáse trestné činnosti byly časově zjištěny, kde by však vznikly pochybnosti, kterou fází trestné činnosti byl trestný čin dokonán (v tomto případě jde o pochybnosti právní).